

Riassunto in polacco

PRZEKŁAD AUDIOWIZUALNY KOMIZMU WE WSPÓŁCZESNYM POLSKIM I WŁOSKIM KABARECIE JAKO ELEMENT NAUCZANIA JĘZYKA WŁOSKIEGO NA STUDIACH FILOLOGICZNYCH

Rozprawa doktorska dotyczy zasadniczo możliwości zastosowania elementów tłumaczenia audiowizualnego humoru kabaretowego w nauczaniu języka włoskiego jako obcego na studiach filologicznych. Celem analizy wybranego korpusu tekstów kabaretowych jest wykazanie ich przydatności do rozwijania kompetencji językowej polskich studentów w zakresie znajomości języka włoskiego jako obcego na poziomie zaawansowanym. Pierwsza część rozprawy stanowi syntetyczny przegląd teoretycznych zasad, podejść i metod w glottodydaktyce. W części tej Autor skupia się zasadniczo na krytycznej analizie ich przydatności w nauczaniu języków obcych w świetle nowych założeń ESOKJ, w których zauważamy przesunięcie celów nauczania języków obcych, historycznie skoncentrowanych na językowym aspekcie nauczania, w kierunku rozwijania sprawnej komunikacji w języku obcym. Oznacza to przejście w glottodydaktyce od „znajomości języka” do „umiejętności posługiwania się językiem”. Komunikatywne użycie L2 z kolei uwypakowało potrzebę szczególnego pogłębienia aspektów socjolingwistycznych i społeczno-kulturowych, które nierozdzielnie niesie ze sobą język, przydatnych do jego pełnego zrozumienia i efektywnego użycia. Ponadto w ostatnich dziesięcioleciach pedagogika humanistyczna akcentowała w procesie nauczania/uczenia się języków obcych aspekty związane ze studentem, jego potrzebami, zainteresowaniami i motywacjami do samego uczenia się, które nauczyciel wraz z instytucją edukacyjną musi koniecznie wziąć pod uwagę. To zwrócenie uwagi na kulturowe i społeczno-językowe aspekty języka obcego oraz na głównego odbiorcę procesu nauczania/uczenia się obejmuje, jako próbę połączenia tych różnych potrzeb, poszukiwanie nowych materiałów do nauczania języków. Badania te skłoniły Autora niniejszego doktoratu do skupienia się przede wszystkim na nauczaniu języka audiowizualnego, ponieważ jest to materiał bardzo dobrze znany dzisiejszym studentom oraz szeroko dostępny i z łatwością przez nich używany również ze względu na bardzo zaawansowane umiejętności cyfrowe studentów. Wśród wielu sposobów edycji wideo podjęto próbę podkreślenia możliwości wstawiania napisów jako formy przekładu filmów. W rezultacie nastąpiło odrodzenie i rewaluacja przekładu z i na L2 jako techniki nauczania języków, niesłusznie zbyt zaniedbanej w przeszłości. Wraz z odzyskaniem przez tłumaczenie należnego mu miejsca w procesie

glottodydaktycznym automatycznie przywrócono również obecność w nim języka ojczystego uczących się, co pozwala na ważną pracę nad metajęzykową i metakulturową refleksją między L2 a L1. Tłumaczenie z L1 na L2 pozwala na uwypuklenie innego aspektu podkreślanego przez ESOKJ: „umiejętność posługiwania się językiem”. Ponadto, aby stymulować i poszerzać wiedzę uczniów na temat językowych, socjolingwistycznych, historycznych i społeczno-kulturowych aspektów L2, Autor uznał wykorzystanie materiału humorystycznego za doskonale nadające się do tego celu, zgodnie z glottodydaktyką ludyczną uznawaną za równie ważny, nowy nurt nauczania języków uwzględniający elementy humoru, podkreślając w pracy jego potencjał poznawczo-motywacyjny, z jednoczesnym uwzględnieniem możliwych problemów, jakie ze sobą niesie. Te ostatnie można łatwo rozwiązać poprzez staranną selekcję materiałów humorystycznych wykorzystywanych przez nauczyciela. Potencjał zarówno audiowizualnego nauczania języka jak i zastosowania elementów humoru w nauczaniu języka jest zatem pozytywnie uwypuklony właśnie przez wykorzystanie, w ramach lekcji włoskiego jako L2, treści wideo, w tym skeczy i monologów kabaretowych. Kabaret, nieprzerwanie od XIX wieku do dziś (kontynuując tradycję komizmu, która trwała przez tysiąclecia) oferuje szeroki wybór elementów, bodźców i wszelkiego rodzaju spostrzeżeń. Bogactwem tym, jak wspomniano, musi mądrze zarządzać nauczyciel, który pełni rolę pośrednika językowo-kulturowego, począwszy już od momentu wyboru materiału nauczania. Spośród analizowanych elementów na szczególną uwagę zasługują: gesty (mowa ciała, mimika), wyrażenia idiomatyczne, odniesienia historyczno-kulturowe, kalambury i dysfemizmy. Tłumaczenie wyżej wymienionych elementów w formie napisów, w czasie którego studenci zostają skonfrontowani z różnymi problemami językowymi i kulturowymi, wymaga od uczących się wyboru odpowiednich strategii i technik tłumaczeniowych w celu uzyskania ekwiwalentnego tłumaczenia. Ocena strategii wdrożonych przez studentów odbywa się z nauczycielem w procesie negocjacji, w którym obie strony procesu nauczania starają się wspólnie przeanalizować źródła wszelkich błędów lub nieścisłości oraz przeprowadzić obserwację i ocenę zastosowanych strategii (w tym również transkreacji), w przypadku gdy zostały użyte przez uczących się w sposób celowy i przemyślany. W konkluzji Autor wyraża nadzieję, że rozprawa doktorska może zainicjować, uzasadnić i zintensyfikować wykorzystanie audiowizualnego materiału o charakterze humorystycznym w nauczania języka włoskiego jako obcego w polskich uczelniach wyższych i doprowadzić do nowego spojrzenia na wykorzystanie różnych form tłumaczenia jako ważnego elementu nauczania języka włoskiego i rozwijania kompetencji komunikacyjne oraz interkulturowej studentów na poziomie zaawansowanym.